

Moderskap som kvinnlig underordning

- En studie av Simone de Beauvoirs belysande av
moderskap och maktstrukturer.

Av: Elin Astervall

Handledare: Ulrika Björk

Södertörns högskola | Institutionen för Kultur och Lärande

Kandidatuppsats 15hp

Filosofi Hötterminen 2020

The thesis is: Motherhood as female subordination. – A study of Simone de Beauvoir's elucidation of motherhood and social structures.

The aim of this essay is to study motherhood in *The second sex* by Simone de Beauvoir and see how it deepens the differences between men and women. I will show how it actually can be seen as something that minimize women's transcendence and moves them towards immanence. Beauvoir's thesis in *The second sex* is that motherhood is a construction of society and not a natural heritage. The analysis takes its point of departure in Sheila Heti's *Motherhood* from 2019 where she describes how motherhood can be seen as a restriction for women. For men on the other hand, fatherhood has not the same consequences for career, social life and impact on their bodies. Men can accordingly stay in their transcendence while women are forced to immanence. In *A very easy death* Beauvoir describes her childhood and how her mother was oppressed and in a way that she didn't want to recognize. Therefore Beauvoir came to the conclusion that motherhood keeps women at home and make it easier to control them. I argue that primarily Beauvoir's Hegelian analysis show us how women have become the *Second*. We can see how complicated the relationship between man and women is and how its asymmetry affects motherhood. Despite what entry we may take on motherhood, I argue that we must question everything we take for granted as natural motherhood; both individually and as a group. There is no other way to enforce women's transcendence.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Material, tillvägagångssätt och disposition	6
1.3 Forskningsbakgrund	7
2. Det andra könet.....	10
2.1 Konflikt mellan moderskap och yrkesliv.....	14
2.2 Moderskapet som belysande för maktstrukturer	17
2.3 Gravitetens fysiska och psykiska komplexitet	20
2.4 En dotters syn på moderskap	23
3. Slutdiskussion	27
4. Litteraturförteckning	30

Moderskap är synonymt med havandeskap och kan bland annat beskrivas som tillståndet att vara mor.

Moderskap, enligt Ordguru.se

En kvinnas egenskap att vara mor samt vårda och föda barn.

Moderskap, enligt Nationalencyklopedin

Moderskap definieras här som någonting mödrar gör och skapas i samspel med barnen, samhället och social bakgrund.

Karin de Korte i *En bild av moderskapet*

1. Inledning

”Jag tror att Beauvoir grät för att hon aldrig fick några barn.” Detta skriver Linda Skugge i en krönika i *Hela Hälsingland*,¹ och syftar till att Beauvoir trots allt hade en biologisk klocka som tickade och när hon insåg att hon inte *kunde* välja att inte få bli mor ångrade sig. Skugge menar därmed att hon inte hade något emot mödrar i sig, utan att det faktum att det åligger varje kvinna att skaffa barn. Det finns dock feministfilosofer som går längre än Beauvoir: ”Speciellt heterosexuellt organiserat moderskap ses som ett slavarbete och den institution framför alla som vidmakthåller kvinnoförtryck.”² Detta vidhåller Jeffner Allen, Mary Daly och Monique Wittig, vilket Ulla Holm skriver i artikeln ”Är moderskap djuriskt?”. De tar till skillnad från Beauvoir ställning mot moderskapet i sig. Det finns därmed olika tolkningar av hur Beauvoir kan läsas och huruvida hon levde som hon lärde. Beauvoir har dock aldrig antagit en personlig hållning i sitt resonemang utan utgått ifrån samhällsstrukturerna i sig. Anita Goldman reflekterar i sin tur i ”Simone i det öde landet” över att Beauvoirs undersökning av moderskapet begränsas ”av en manlig blick”.³ Hon menar att Beauvoir på ett otidsenligt och begränsat sätt ”beskriver människan som avskild från naturen.”⁴ Att Beauvoirs tänkande är grundat i manliga premisser är en kritik hon vid flera tillfällen har mötts av. Men hon har också blivit hyllad för att hon ifrågasätter den kvinnliga subjektiviteten som hon menar försvinner i samband med att kvinnan blir mor. Genom detta skeende förstärks kvinnans underordnade ställning till mannen.

Hur kommer det sig att Simone de Beauvoirs syn på moderskap ständigt är närvarande i debatten? Varför kom hon att betyda så mycket för vår syn på moderskap? Jag avser att i denna uppsats undersöka moderskapet utifrån kvinnans underordnade ställning i förhållande till mannen, utefter Simone de Beauvoirs beskrivning av den. Jag kommer i uppsatsen att diskutera moderskap utifrån *Det andra könet* där en stor del handlar om belysandet av moderskapet och det förtingligande av kvinnor Beauvoir menar sker genom att bli mor. I boken skriver hon: ”Hela kvinnans organism är anpassad till och styrd av förslavandet under moderskapet”⁵ vilket hon menar beror på den kulturella tolkningen av det biologiska ödet. Beauvoir har uttryckt detta i en berömd mening: ”Man föds inte till kvinna, man blir det.”⁶ Jag kommer även att läsa *Avled stilla*. I den gör Beauvoir en beskrivning av sin egen moder

¹ Linda Skugge, ”Att gråta med Beauvoir, *Hela Hälsingland*, 2014-09-27.

² Ulla M Holm, *Är moderskap djuriskt?*(Avhandling, Göteborg: Göteborgs Universitetsbibliotek, 2017) s. 12

³ Goldman, Anita, ”Simone i det öde landet. Anita Goldman läser *Det andra könet* – trettio år efteråt”, *Aftonbladet*, 020506

⁴ Goldman, ”Simone i det öde landet. Anita Goldman läser *Det andra könet* – trettio år efteråt”

⁵ Simone de Beauvoir, *Det andra könet*, övers. Adam Inczedy-Gombos & Åsa Moberg, (Stockholm: Nordstedts, 2002) s.56

⁶ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 325

och hur detta blir ett skapande av Beauvoirs egna subjektivitet. Denna bok använder jag mig av för att utveckla min tolkning av *Det andra könet* genom en förståelse för Beauvoirs självupplevda relation till sin moder. Trots att *Det andra könet* gavs ut för över 70 år sedan är ämnet högaktuellt, dels på grund av vår valmöjlighet att nu kunna *välja* att bli mor, och dels på den förväntan som finns på en kvinna att just bli moder. Jag kommer visa hur detta i förlängningen kan leda till en inskränkning av den kvinnliga naturen och hennes plats i samhället. Flera nutida tänkare har tagit sig an moderskapets komplexitet, däribland Kelly Anne Beck, vilken har studerat moderskapet i förhållande till samhällsstrukturerna. Dessutom har bland andra Sara Lachance Adams studerat vilken inverkan graviditeten har på kvinnans ställning i samhället. För att ge en bredare kontext kring moderskap har jag därutöver valt texter som diskuterar själva moderskapet i sig men inte tar sin utgångspunkt i Beauvoir. Den mest framträdande här är Sheila Heti, vilken gör intressanta och djupgående reflexioner kring ämnet. Hon är visserligen inte är filosof, men för en filosofisk diskussion kring moderskap genom hela sin skönlitterära bok *Moderskap* som utkom år 2019. Hon funderar kring moderskapet som identitet och dess möjlighet att kombinera med kreativt arbete då hon själv är författare. ”Om du skulle finna samma existentiella tillfredsställelse i att vara förälder, skulle du då känna samma behov att skapa konst?”⁷

1.1 Syfte och frågeställning

Mitt syfte är att belysa Beauvoirs syn på moderskap genom en tolkning av *Det andra könet*, där moderskapet ingår i en fenomenologisk beskrivning av kvinnans ställning, och av *Avled stilla*, där Beauvoir ger en självbiografisk beskrivning av relationen till sin egen mor. Jag avser inte att i första hand ta ställning till om Beauvoir har rätt eller fel, utan vill utreda på vilket sätt hon menar att moderskapet placerar kvinnan i en underordnad position i förhållande till mannen. Först efter att detta är klarlagt är det möjligt att värdera hennes ståndpunkt i fråga om moderskap. Jag utgår här ifrån Beauvoirs egen etik där hon beskriver transcendensen som en rörelse, vilken hela tiden söker efter att överskrida det givna oavsett könstillhörighet. Transcendensen ses som de typiskt manliga egenskaperna såsom aktiv, kreativ och kraftfull, vilka riktar sig utåt mot tillvaron. Immanensen ska ses som motsatsen; det kroppsliga. Beauvoir använder det begreppet för att beskriva de egenskaper som historiskt sett alltid har tilldelats kvinnan, exempelvis passivitet och att vara försjunken i sig själv. Enligt Beauvoir

⁷ Sheila Heti, *Moderskap*, övers. Klara Lindell, (Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 2019) s. 30

föds kvinnan in i ”strukturell” immanens och blir därmed tvingad till att vara kvar i sin egen kropp.⁸

Utifrån Beauvoirs resonemang kan man fråga sig vad det är som avgör om den riktar sig mot immanensen eller inte. Beauvoir finner moderskapet begränsande och det som upprätthåller ”könsmaktsordningen” som vi skulle uttrycka det idag. Vore det möjligt för kvinnan, som viss forskningslitteratur hävdar, att stanna kvar i en rörelse av transcendens när hon blir moder? Även Heti ser i sin undersökning att kvinnor redan från graviditeten blir begränsade i samhället och ifrågasatta på ett helt annat sätt än män om de väljer att inte få barn. Men flera feministfilosofiska tänkare, däribland Adams och Day, ser graviditet och moderskap som något vilket inte nödvändigtvis behöver innebära en inskränkning av kvinnans transcendens. Men frågan kvarstår huruvida moderskap ändå bibehåller skillnaderna mellan könen. I den här uppsatsen ska jag genom min egen läsning av Beauvoir försöka besvara frågeställningarna: Hur förstår Beauvoir moderskap i förhållande till kvinnans underordning i relationen mellan könen? Förändrar den självbiografiska beskrivningen i *Avled stilla* den fenomenologiska analys hon gör om moderskap i *Det andra könet*?

1.2 Material, tillvägagångssätt och disposition

Jag kommer att utgå från *Det andra könet* där Beauvoir gör en fenomenologisk beskrivning utifrån kvinnors biografiska och litterära berättelser om sina erfarenheter av moderskap. Jag kommer främst att använda mig av kapitlet om moderskap i den andra delen av *Det andra könet*. I denna del gör Beauvoir en beskrivning av typiskt kvinnoliv, från flickans uppväxt till kvinnans situation och karaktär. Jag kommer också att använda mig av ytterligare ett kapitel i del två: ”Den gifta kvinnan” vilket, som namnet antyder, handlar om äktenskapet. Jag har även gjort en läsning av avsnittet i slutet av boken om den oberoende kvinnan för att studera Beauvoirs hållning till kvinnan i yrkeslivet. Därutöver kommer jag att göra en jämförande läsning i *Avled stilla* av Beauvoir, vilken hon skrev i samband med hennes mors bortgång. Denna ser jag som en kompletterande fenomenologisk utläggning genom dess litterära och självbiografiska exempel på moderskap.

Metodiskt kommer jag att närma mig frågan om moderskap och kvinnans underordning utifrån fyra olika infallsvinklar: förhållandet mellan moderskap och yrkesliv, moderskapets belysande av maktstrukturer, den gravida kvinnan samt synen på moderskap utifrån en dotters perspektiv. Jag gör en tematisk studie över Simone de Beauvoirs verk *Det andra könet* med

⁸ Beauvoir, *Det andra könet*, Förord av Eva Gothlin, s. 17

utgångspunkt från kapitlet om moderskap. Men för att belysa det i en vidare kontext har jag även studerat äktenskapet, dottern samt hur Beauvoir ser på sig själv som subjekt i *Avled stilla*. Jag har valt att sätta dessa texter i ljuset av nutida filosofisk forskning kring moderskap, både för att följa utvecklingen sedan Beauvoirs tid men också för att belysa de samhällsstrukturer som gör att moderskapet fortfarande kan ses som en underordning för kvinnan.

I uppsatsens forskningsbakgrund går jag igenom huvuddragen i den sekundärlitteratur jag använder. I analysens första del börjar jag med en sammanfattning av de viktigaste argumenten i *Det andra könet*. Här redogör jag också för bokens filosofiska utgångspunkter Hegels herre-slav dialektik och Beauvoirs egen etik. Därefter utreder jag i tur och ordning sättet Beauvoir ser förhållandet mellan moderskap och yrkesliv, moderskapets belysande av maktstrukturer och hennes syn på den gravida kvinnan. I analysens sista del vänder jag mig till Beauvoirs självbiografiska beskrivning, som gestaltar moderskap ur en dotters perspektiv. Uppsatsen avslutas med en kort diskussion av mina egna slutsatser.

1.3 Forskningsbakgrund

”Jag har alltid upplevt att jag är ändamålet-i-mig-själv- det gör väl alla? – men kanske tvivlar jag på att ändamålet -i-mig räcker eftersom jag härstammar från en lång rad kvinnor som aldrig har betraktats som ändamål i sig själva, utan portar som män kan kliva in igenom. Om du vägrar vara en port är det något som inte stämmer. [...] Vilken är den främsta sysslan i en kvinnas liv, om inte moderskapet?”⁹ Dessa frågor ställer sig Sheila Heti i boken *Moderskap* vilken publicerades år 2019. Hetis bok är inte en vetenskaplig studie men blir en viktig bakgrundslitteratur då den belyser de dilemman Beauvoir formulerar i *Det andra könet*. Boken kan därmed ses som ett samtida vittnesmål kring kvinnans underordnade ställning gentemot mannen. I Hetis 2000-tal handlar dessa resonemang mycket om valmöjligheter. Kvinnan har ett val samtidigt som strukturerna i samhället är oförändrade. Här går det enkelt att dra paralleller till Beauvoir som menade att samhällsstrukturer är uppbyggda så att kvinnor endast ska känna en tillfredsställelse genom moderskapet. Mot denna bakgrund anser jag att det också är berättigat att ifrågasätta om något skett de senaste 70-åren i samhällets strukturer och skillnaderna mellan män och kvinnor. Skulle en kvinna, som i Hetis fall, överväga att inte skaffa barn så sker ett ifrågasättande från omgivningen. Den motsättning som Heti beskriver mellan den inre viljan och de yttre kraven från samhället är värd att belysa. För att kunna besvara den

⁹ Sheila Heti, *Moderskap*, övers. Klara Lindell, (Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 2019) s.121

frågeställning jag tidigare formulerat är det viktigt att ha detta i åtanke; kvinnan måste, till skillnad från mannen, ha en motivering till varför hon valt bort att bli förälder. ”Som kvinna ska du inte tro att det räcker med att säga att du inte vill ha barn. Du måste ha en ambitiös plan eller en tanke om vad du ska göra istället. Och nåde dig om den inte är storslagen.”¹⁰ Därmed ser hon ingen riktig möjlighet att vara något utöver moder när man väl blivit det. Denna komplexitet är även i fokus hos Jennifer Day i ”Simone de Beauvoir’s Transcendence and Immanence in the Twenty First century: The tension between career and motherhood”. Hon anser det problematiskt att Beauvoir indirekt tolkar immanens och transcendens som något övervägande kvinnligt respektive manligt. Day menar att detta speglar en nedsättande syn på kvinnliga egenskaper hos Beauvoir. Även om Beauvoir anser att människan ska inneha både transcendens och immanens, har hon enligt Day en manlig syn genom en nedsättande ton mot det hon hänvisar till som immanens. I förlängningen, menar Day, medför det att Beauvoir inte öppnar upp möjligheten att moderskap och yrkesliv ska kunna kombineras.¹¹

Medan Heti och Day fokuserar på moderskap och skapande så belyser andra problematiken kring Simone de Beauvoirs syn på kvinnans sexualitet i förhållande till moderskapet. Ursula Tidd är en av dem. I *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony* diskuterar hon hur moderskapet hos Beauvoir är förknippat med hennes syn på den kvinnliga sexualiteten. ”[...]Beauvoir represents the woman as passive, while her male partner is predatory and aggressive.”¹² Tidd anser att Beauvoir inte ser med positiva ögon på den heterosexuella relationen. Istället ser hon den som en symbol för det patriarkala samhället och därmed är moderskapet redan innan barnets födsel förutbestämt; något omöjligt att välja. Hon menar vidare att hela den heterosexuella akten speglar ojämlikhet och konflikt mellan människans tvetydighet. Även om Beauvoir såg homosexuella relationer som jämlika med de heterosexuella, blir det problematiskt att *Det andra könet* utgår från den heterosexuella normen. Därmed, menar Tidd, speglar boken inte samtliga kvinnor.¹³

Tidds kritik av Beauvoirs heterosexuella utgångspunkt aktualiserar även frågan om graviditet, då det på Beauvoirs tid endast var möjligt för den heterosexuella kvinnan att bli mor. Genom att sätta detta i relation till Beauvoirs eget undersökande belyses synen på den kvinnliga subjektiviteten hos Beauvoir. Då graviditeten i sig tenderar att ta ifrån kvinnans

¹⁰ Heti, *Moderskap*, s. 45

¹¹ Jennifer Day, *Simone de Beauvoir’s Transcendence and Immanence in the Twent First century: The tension between career and motherhood*, (Simon Fraser University: British Columbia, 2014) s. 2

¹² Ursula Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony* (London & New York: Routledge, 2004) s. 66

¹³ Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 66

egen subjektivitet då hon är ett med barnet, blir detta ett förberedande steg för att inte vara sitt egna subjekt. Därmed blir skillnaden mellan män och kvinnor tydlig.

Just subjektivitetsproblematiken är en central del i Sarah Lachance Adams doktorsavhandling "The ethics of Ambivalence: Maternity, Intersubjectivity, and Ethics in Levinas, Merleau-Ponty and Beauvoir".¹⁴ Adams tolkar graviditeten som något dramatiskt där kvinnan förlorar sin egen identitet och uppkommer i en passivitet och sårbarhet. Detta eftersom den egna friheten krockar med livet i magen.¹⁵ Därav ser hon vikten av att sammanfoga Beauvoirs syn på moderskapet med hennes etik, och hon vill genom detta beskriva moderskapet utefter hur det ter sig i verkligheten. Adams ser dock en paradox i Beauvoirs analys av moderskapet "Motherhood can simultaneously hold a woman back due to its demands and physical impairments, but it can also open her up to her own authentic becoming."¹⁶ Till skillnad från Beauvoir anser därför inte Adams att graviditeten i sig enbart är negativt för kvinnan; det kan istället öppna upp för möjligheter som inte tidigare funnits där. Adams menar vidare att detta kan hänföras till de negativa aspekterna av den mänskliga tvetydigheten, vilket blir extra påtagligt för kvinnan under sin graviditet då hon omöjligen kan undfly ansvaret för barnets liv och död.¹⁷

Även Scarth har graviditet som fokus i boken *The Other Within*, men hon framhåller de positiva tillgångarna hon menar finns i moderskapet och i moderns kropp. Genom att föra en diskussion med de negativa feministiska tolkningarna av moderskap i *Det andra könet* tar hon fasta på den kritik som har riktats mot denna. Hon argumenterar mot att Beauvoir har en maskulin hållning inför frågan då hon förknippar transcendens med män och immanens med kvinnor. I själva verket, menar Scarth, vill Beauvoir påvisa att transcendens och immanens är ett tvetydigt villkor för alla individer. Hon ser att den mänskliga tvetydigheten i sig innehåller något mer och det aktualiseras i högsta grad under en graviditet. "Maternity, long an important locus of women's oppression, can also open up, I argue, new possibilities of embodied subjectivity and agency and can found a truly ethical relationship with the other."¹⁸ Enligt Scarth behöver moderskap därför ske i fullständig frihet.

Det är synen på frihet som Angela Shepherd utreder i *De Beauvoir and The Second sex: A marxist Interpretation* och hur frihetsbegreppet hos Beauvoir ter sig i förhållande till hennes

¹⁴ Sarah Lachance Adams, *The ethics of Ambivalence: Maternity, Intersubjectivity, and Ethics in Levinas, Merleau-Ponty and Beauvoir*, (Avhandling, University of Oregon, 2011) s. 251

¹⁵ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 224

¹⁶ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 225

¹⁷ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 225

¹⁸ Fredrika, Scarth, *The Other Within*, (Maryland: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2004) s. 138

syn på moderskap. Då Beauvoir argumenterar för att moderskap inte är ett biologiskt öde, utan ett påtvingat, blir synen på frihet inom moderskapet något icke existerande. För att kunna närma sig själv behöver människan i allra högsta grad se sin egna kroppsliga subjektivitet som en möjlighet.

2. Det andra könet

”Jag tvekade länge inför att skriva en bok om kvinnan. Ämnet är irriterande, i synnerhet för kvinnorna, och det är inte nytt.”¹⁹ Med dessa ord inleder Beauvoir *Det andra könet* och syftet med boken är således att tala om kvinnan och hur hon på olika sätt blivit den *Andre*. För att ta reda på vad en kvinna är använde sig Beauvoir av det fenomenologiska undersökningssättet, vilken hon fann bäst lämpad då det är en filosofisk metod som fokuserar på den upplevda verkligheten.²⁰ Beauvoir undersöker vad kvinnan innebär rent biologiskt, men stannar inte där. Hon går också igenom såväl religiösa föreställningar och litterära perspektiv på kvinnan, som psykoanalytiska och historiska för att klargöra hur kvinnan kommit att bli den *Andre*. Hon ställer sig frågor som: Finns kvinnor? Vad är en kvinna? Beauvoir menar att endast formulerandet av sådana frågor indikerar att det kvinnliga könet skiljer sig från det manliga. En man skulle aldrig se sig själv i första hand som en individ av ett visst kön, det är självklart att han är en man. Mannen representerar det positiva medan kvinnor det negativa. Detta får innebörden att hon tillskrivs en bestämning som begränsad och utan ömsesidighet.²¹ Genom att reflektera över mannens respektive kvinnans egna beskrivningar av sig själva framstår det nästan övertydligt hur kvinnan har kommit att acceptera att bli den *Andre*. Om utgångspunkten är att kvinnan från början är underlägsen mannen, samtidigt som hon lever med honom och de har en relation tillsammans måste kvinnan uppoffra hela sitt känsloliv och ekonomiska trygghet för att ställa sig utanför det från början givna. Detta tror jag att få kvinnor är villiga att göra och därmed får mannen aldrig uppleva sitt beroende till henne. Beauvoir beskriver att mannen ”betraktar sin kropp som en direkt och normal förbindelse mellan världen som han tror sig uppfatta objektivt, medan han betraktar kvinnans kropp som tyngd av allt det som utmärker den, den blir ett hinder, ett fängelse.”²² Detta leder fram till slutsatsen att kvinnor ses som ett objekt i förhållande till män, och hur män i sin tur ses som

¹⁹ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 23

²⁰ Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 23

²¹ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 25

²² Beauvoir, *Det andra könet*, s. 25

det första subjektet i dess relation till varandra. Men hur uppkom denna relation från första början?

Beauvoir rör sig från antikens Grekland, där satiriker och moralister upprättade listor över kvinnans svagheter, genom romartiden, där en begränsning av kvinnors rättigheter gjordes i syfte att försvara de manliga arvingarna. Fram till 1800-talet där kraven blev allt fler på att kvinnorna inte skulle bli yrkesarbetande utan stanna i hemmet.²³ Beauvoir menar att problemet är att de flesta män fortfarande, år 1949, vill att dessa skillnader ska bestå. Hon anser att en av anledningarna till denna vilja är att den mest mediokra av män ”kan vara en halvgud inför kvinnorna.”²⁴ Mannen vill givetvis inte särskilt gärna offra de fördelar han har gentemot kvinnan för att göra henne jämställd med honom. De kan heller inte veta vad subjektet kvinna i framtiden skulle kunna komma att erbjuda honom vid en förändring. Beauvoir påtalar vidare att mannen inte ser sig som en förtryckare av kvinnan. Snarare ser han henne som en jämlik i relationen till sin hustru. Han föreställer sig att hon har lika mycket frihet som han, och hon uttrycker heller inget annat. ”Hur stor sympati mannen än har för kvinnan kan han aldrig få fullständig kunskap om hennes konkreta situation.”²⁵ Därav menar Beauvoir att männen inte är att lita på när de påstår sig vara jämställda. De drar sig nämligen inte för att försvara de privilegier de inte ens reflekterar över att de har. Genom jämställdhetsargumentet anser jag att kvinnornas situation försvåras. Det är svårt att stå upp mot någon som säger sig hålla med en, på samma vis är det lika svårt att som kvinna ta steget ur det givna och inse sin underordning när det är något som sägs vara naturligt. Till skillnad från kvinnan tar mannen sin transcendens för given. Det innebär att han ser sig som ständig innehavare av den och har ett statiskt förhållningssätt till den. Beauvoirs tolkning av transcendensen är, till skillnad från mannens upplevelse, en rörelse vilken hela tiden söker efter att skriva om sig, oavsett könstillhörighet. ”Varje gång transcendensen återfaller i immanens degraderas existensen till ett ”i sig” och friheten till en fakticitet.”²⁶ Att transcendensen hos kvinnor övergår till immanens är inget naturligt för kvinnan utan det är en konstruktion. För att bibehålla kvinnan i immanensen så söker man bevara henne som objekt. Därmed kommer hennes transcendens hela tiden att domineras av en annan som ser henne som oväsentlig.²⁷ Mot denna bakgrund vill Beauvoir undersöka hur kvinnan kan bli

²³ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 32

²⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 33

²⁵ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 35

²⁶ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 37

²⁷ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 38

oberoende i ett beroende. Vilka omständigheter är i själva verket begränsande för kvinnan? Beauvoir menar att moderskapet är en av dem.

Beauvoir närmar sig frågan om moderskap genom sin etik. Etiken utvecklar hon i boken *För en tvetydighetens moral*, vilken utkom 1947. I denna tar hennes tvetydighetsbegrepp sin utgångspunkt i tidigare filosofiska diskussioner kring människans komplexitet och dess syn på frihet. Tvetydigheten kan kopplas till tre olika perspektiv: frihet, förhållandet i mänskliga relationer och tidslighet. Jag menar att Beauvoirs poäng av frihetens utveckling är att den frihet det förflutna innefattar måste tas med i nuet för att integreras i den nya världen. ”Ty även om det är sant att frihetens sak är vars och ens, är det också sant att befrielsen inte är lika angelägen för alla:[...]”²⁸ Därmed blir det ytterligare en dimension av människans tvetydighet; att ta hänsyn till andra. Således är friheten ingenting värd om inte människorna runtomkring oss är fria. Genom tidsligheten kan tvetydigheten utläsas som att begreppet inte går att användas i dåtid, eftersom det som redan skett inte går att förändra. ”Framtiden är den bestämda meningen hos en särskild transcendens och den är så intimt förknippad med nuet att de båda tillsammans bildar en enda tidslig form.”²⁹ Beauvoir menar därigenom att det är i nuet tillblivelsen sker. Den egna medvetenheten om det tvetydiga blir därmed ett medel för framtiden. Hennes tanke innefattar därmed en idé hur människan *bör* leva och inte enbart något vars syfte är att göra en beskrivning av hennes frihet och faktiska bestämmingar. Beauvoir menar att människan endast når sanningen i den utsträckning hon accepterar sin tvetydighet, och därför måste hon acceptera att vara på avstånd från sig själv. Samtidigt anser Beauvoir att det inte nödvändigtvis behöver finnas en motsättning mellan det tvetydiga i människan. Om hon omfamnar sin tvetydighet och därigenom sin frihet ”upprättas enskilda relationer dem emellan och var och en blir oersättlig för de andra.”³⁰ Därmed lägger Beauvoir stor vikt vid att vi hela tiden aktivt måste sträva mot vår egna frihet, men också se till andras.³¹ ”Endast människan kan vara människans fiende, bara människan kan beröva människan hennes handlingars mening, hennes livs mening, eftersom det endast är på henne det kommer an att bekräfta människan i hennes existens, att faktiskt erkänna henne som frihet.”³² Hennes etik beskriver mellanmänskliga relationer och det faktum att vi hela tiden måste förhålla oss till andra. Beauvoir menar att det är av största vikt att acceptera sin frihet i varje situation, då denna påverkar både den egna och andras friheter. Det finns dock en

²⁸ Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, övers. Mats Rosengren (Uddevalla: Daidalos, 1992) s.77

²⁹ Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, s. 98

³⁰ Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, s. 91

³¹ Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, s. 83

³² Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, s. 74

komplexitet i detta då man måste sätta andras intressen före sina egna om det gynnar kollektivet. ”Genom en märklig kompromiss, som tydligt visar att varje handling samtidigt behandlar människan både som mål och medel,[...]det är bättre att tio människors liv än en enda människas.”³³

Genom sin etik frågar sig Beauvoir varför kvinnorna inte ifrågasätter mannen som överhöghet. Varifrån kommer denna kvinnliga underkastelse?³⁴ För att förklara detta använder sig Beauvoir av Hegels herre-slavdialektik där herren producerar begär och slaven tillfredsställelse. För att göra en fördjupning i bokens filosofiska kontext har jag valt att använda mig av Eva Gothlins avhandling *Kön och existens: studier i Simone de Beauvoirs *Le deuxième**. I den skriver hon att Beauvoir, utöver sin fenomenologiska undersökning, försöker förklara kvinnans situation i *Det andra könet* genom att använda sig av just Hegels herre-slavdialektik.³⁵ Hegels dialektik går i korthet ut på att medvetandet om den Andre skapar en medvetenhet om omvärlden. Detta sker dock först då Jaget och den Andre innehar en relation till varandra. Hegel menar att det sanna mänskliga väsendet är transcendensen ”och hon kan bara framträda som sådan i mötet med andra människor”³⁶. Detta möte är konfliktfyllt och leder fram till en uppdelning av människor som herrar respektive slavar. Hegels dialektik innebär således att det endast är i mötet med en annan människa som vi blir medvetna om vår egna existens och därmed definieras som antingen slav eller herre.³⁷ För Beauvoirs del, menar Gothlin, innebar detta att hon anammade Hegels förklaring kring mänskliga relationer. När en man möter en man så uppstår en kamp dem emellan om vem som ska bli herren. Emedan en kamp mellan en man och kvinna aldrig sker då hon per automatik är den *Andre*. ”Mannen står som herren, det väsentliga medvetandet i förhållande till kvinnan, men kvinnan är inte slaven i förhållande till honom, vilket också gör deras relation mer absolut och *odialektisk*.”³⁸ Gothlin konstaterar att det via Hegels dialektik går att visa hur kvinnan är den absoluta Andre. Då kvinnan definieras av det hon saknar kommer hon aldrig att identifieras som ett subjekt av mannen.³⁹ Det centrala i dessa resonemang anser jag är själva maktkampen, eller snarare bristen på den mellan man och kvinna. För att uppnå jämlikhet behöver kvinnan erövra de fördelar som mannen vill åt. Utbyggnad av föräldraförsäkring och förskolor har visat att det

³³ Beauvoir, *För en tvetydighetens moral*, s. 94

³⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 27

³⁵ Eva Gothlin, *Kön och existens: studier i Simone de Beauvoirs *Le deuxième sexe**, (Göteborg: Göteborgs universitet, 1991) s. 341ff

³⁶ Gothlin, *Kön och existens*, s. 109

³⁷ G.W.F Hegel, *Andens fenomenologi*, övers. Brian Manning Delaney och Sven-Olov Wallenstein, (Lettland: Livonia Print, 2019) s. 161f

³⁸ Gothlin, *Kön och existens*, s. 112

³⁹ Gothlin, *Kön och existens*, s. 108

inte leder till en större förändring och männen kommer, som Beauvoir beskriver, inte att ta initiativet till förändring på egen hand. Därmed anser jag inte att lagstiftning skulle komma att leda till jämställdhet. Kvinnorna behöver istället prata sinsemellan, gå ihop som en grupp, röra sig från männens värld och se männens behov av dem. Det är en början till att ställa krav på männen och att göra dem oroliga för att mista det de tar för givet, exempelvis att föra sina gener vidare.

Det komplexa i tanken på det kvinnliga upproret är att kvinnorna inte är en minoritet, till skillnad från exempelvis judarna eller de svarta på Haiti. Det finns nämligen lika många kvinnor som män i världen och de finns på alla kontinenter. Kvinnorna benämner heller inte sig själva som "vi", som en grupp. De använder sig istället av samma benämning som männen gör: kvinnorna. Kvinnan framstår som passiv i relationen till mannen. "De har endast vunnit det som männen velat avstå åt dem. De har inte tagit något, de har mottagit."⁴⁰ För att detta ska upprätthållas krävs att den ene utnämnt sig själv till den som är väsentlig och konstituerar den andre som något oväsentligt, det vill säga ett objekt. Kvinnorna lever sida vid sida med männen, vita kvinnor umgås mer med vita män än svarta kvinnor. Kvinnorna skulle heller inte ens kunna drömma om att utrota männen då könsuppdelningen i grunden är biologisk och inte något skapat i människans historia. Det är således genom det biologiska behovet mannen har av kvinnan, för att kunna föra vidare sina gener, som befäster kvinnans beroendeställning. Därmed motsätter sig den kvinnlig frigörelse. Jag anser att detta blir en återvändsgränd och svårigheten för kvinnan är att ta sig ur den. Det enda jag ser skulle kunna leda till kvinnans tillgång till transcendensens rörelse är att mannen erkänner sitt beroende till kvinnan. Om kvinnorna börjar reflektera över vad relationen till män har skapat kanske de då kommer till insikten att de inte besitter mer transcendens än kvinnorna. Det är ömsesidigheten som saknas, att männen behöver inse sin givna transcendens och att kvinnorna erhåller en del av den. Vad är det som gör att det inte finns en förståelse för dess ömsesidiga behov av varandra? Beauvoir menar att det har med myter, historia och litteratur att göra. Därför ifrågasätter inte kvinnan sin roll som den *Andre*.

2.1 Konflikt mellan moderskap och yrkesliv

"Fransk lagstiftning räknar inte längre lydnad mot maken till hustruns plikter och alla kvinnliga medborgare har fått rösträtt. Men dessa medborgerliga friheter förblir abstrakta om

⁴⁰ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 28

de inte förenas med ekonomiskt oberoende.”⁴¹ Detta skriver Beauvoir i inledningen till kapitlet om den oberoende kvinnan där hon riktar skarp kritik mot de faktorer i samhället som håller kvar kvinnan i beroendeställning till mannen. Beauvoir menar att det endast är genom arbete som kvinnan kan bli garanterad frihet. Däremot poängterar Beauvoir att detta inte innebär att frihet och arbete i sig är något frigörande, ”idag är arbete inte frihet”.⁴² Den exploaterade arbetaren får endast anta lågavlönade jobb för sin överlevnad och de yrken kvinnorna erbjuds är oftast inom den kategorin. Genom detta bibehåller kvinnan sin underlägsna ställning gentemot mannen då det endast är han som kan tillgodose kvinnans ekonomiska behov, därmed stannar hon i immanensen. ”Det privilegium mannen har och som märks redan från hans barndom, det är att hans kallelse som mänsklig varelse inte strider mot hans öde som man.”⁴³ Jag tolkar detta som att kvinnans uppfostran får henne att förstå att hon inte kan sikta på de manliga yrkena och få de manliga fördelarna, och eftersom kvinnan inte har tillskrivits egenskaper såsom intellekt måste hon använda sig av sitt utseende för att erhålla några av dessa fördelar. ”Den som inte anpassar sig minskar sitt sexuella värde och följaktligen även sitt sociala värde, eftersom samhället integrerat de sexuella värdena.”⁴⁴ Kvinnor, vars status inom affärsvärlden är hög, måste fortfarande se om sitt yttre och framstå som attraktiv för männen. Dock kan deras lust för männen avta, då de inser att männen inte är överlägsna kvinnorna, de är snarare underlägsna och spelar en roll. Därmed uppstår en konflikt inom kvinnan. Beauvoir är noga med att poängtera att genom att få en förståelse av kvinnans underlägsenhet krävs en förklaring av hennes konkreta situation, vilket inte är någon mystifierad essens. Dock menar Beauvoir att det är hög tid för kvinnan att börja utforska samtliga av sina möjligheter.⁴⁵ Det komplicerade är att kvinnan måste förhålla sig till mannens värld och därmed kommer hennes tankar inte att skilja sig nämnvärt mot mannens. Därför kommer hon, när möjligheterna öppnas upp, välja att fortsätta vara i den manliga världen för att kunna verka och leva. En kvinna som inte tar hand om sitt utseende blir hånad och får stå tillbaka i sin yrkesutövning, medan en kvinna som anses som vacker och moderiktigt klädd lättare tar sig in i männens värld, men hon är fortfarande ett objekt.⁴⁶ Trots sin eventuella framgångsrika karriär kan jag inte se att kvinnan förflyttats från immanensen. Hon har således ingen naturlig transcendens i den kontext hon befinner sig i. En kvinna som

⁴¹ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 789

⁴² Beauvoir, *Det andra könet*, s.789

⁴³ Beauvoir, *Det andra könet*, s.791

⁴⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 792

⁴⁵ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 823

⁴⁶ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 823

är framgångsrik i sitt yrkesliv beskrivs ofta som att hon innehar manliga drag, vilket är att tilldela henne positiva egenskaper. Samtidigt anser inte männen en sådan kvinna är en lämplig mor då hon inte ses besitta de omhändertagande egenskaper som förknippas med moderskap. En kvinna i karriären och moderskap är därmed inte förenligt.

”Det finns något hotfullt med en kvinna som inte är sysselsatt med barn. En sådan kvinna väcker en känsla av att någonting inte är som det ska. Vad tänker hon syssla med istället? Vad kommer hon att ställa till med för besvär?”⁴⁷ Detta frågar sig Heti i sin bok *Moderskap*. Med utgångspunkt från dessa funderar hon kring möjligheten att vara mor och samtidigt vara yrkesarbetande av något slag. Går det att vara riktigt duktig på att skapa konst och samtidigt vårda och ta hand om sitt barn? När Heti funderar över om yrkesliv och moderskap ska kunna kombineras, ser hon alltmer varför svårigheterna finns. Det är nämligen både kvinnor och män som vill att hon ska bli mor. I Hetis fall är det fler kvinnor än män som uppmanar henne till moderskap. Exempelvis uppmanar en väninna henne att hon ska sluta producera så mycket litteratur och istället ägna all sin hjärnverksamhet och energi på ett barn. Kvinnorna Heti möter har själva varit framgångsrika i sina yrkesliv, men i och med graviditeten började deras fokus skifta alltmer mot barnet. Trots att detta är skrivet för ett år sedan känns mycket av Beauvoirs resonemang igen. Dock uppfattar jag inte som att de flesta kvinnor ifrågasätter varför de indirekt uppmanas att inte fullfölja sina karriärsambitioner eller att stanna hemma mestadels av tiden med barnet. Det mest slående är att det inte i första hand är männen som ser till att kvinnorna fattar detta beslut, det är andra kvinnor. Min reflektion kring detta är att kvinnor inte är lika säkra på sin plats i samhället som en man. En man känner därför sig inte lika engagerad i frågor kring moderskap och yrkesutövning då det redan i hans uppfostran fått honom att förstå transcendentens naturliga rörelse, vilken för honom är ohotad. Är det därför mannen ser sig som jämställd med kvinnan? Kan man se detta som en slags falsk frihet hos båda könen?

Det är just friheten som Angela Shepherd beskriver i *De Beauvoir and The Second Sex: A Marxist Interpretation* genom den paradoxala relationen som skapas mellan mor och foster under graviditeten. Men Adams påpekar att det också finns en tragik i denna relation, då behoven hos alla omöjligt alltid kan bemötas. Därför kan en känsla av otillräcklighet infinna sig istället.⁴⁸ Det finns därför inget naturligt i detta, hävdar Shepherd, och håller därmed Beauvoir om distinktionen mellan samhällets förväntan på kvinnan och den kontextuella verkligheten. Även om Shepherd ofta delar Beauvoirs åsikter kring moderskapet riktar hon

⁴⁷ Heti, *Moderskap*, s. 28

⁴⁸ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 225

också kritik mot det hon menar är ett elitistiskt synsätt hos Beauvoir. "She appears to argue that it is impossible for a woman to fulfil an intellectual, meaningful life whilst being a mother, so it appears one has to make a choice of mind or body; we cannot have both."⁴⁹ Att vara mor och samtidigt ägna sig åt intellektuell verksamhet verkar därav vara något som inte kan kombineras. Jennifer Day är också kritisk mot Beauvoir i "Simone de Beauvoir's Transcendence and Immanence in the Twentieth Century: The tension between career and motherhood". Day menar att Beauvoir analys kring yrkesliv och moderskap baseras på en nedsättande syn på kvinnliga egenskaper hos Beauvoir. Denna kritik anser jag speglar den komplexa relationen mellan man och kvinna vilken skapar en större ofrihet än frihet genom moderskapet. För att kvinnan ska känna sig trygg och inte behöva "göra sig till" kan moderskapet och barnets behov skänka henne ett lugn och ett värde, om än tillfälligt. Nästa steg är att kvinnan kan känna sig osäker på sin man som träffar andra kvinnor genom sitt yrkesliv medan kvinnan är hemma med barnet. Detta i sin tur leder till att kvinnan gör sig till ett objekt för att kunna bibehålla mannens uppmärksamhet. Hennes definition som brist på vara blir här tydliggjort.

2.2 Moderskapet som belysande för maktstrukturer

Det är hur denna brist på vara kan kombineras med synen på moderskapet som Beauvoir lägger stor vikt vid. Detta råder både på en samhällelig och individuell nivå, genom myter och produktion av vetenskapliga föreställningar. Dessa kommer att utgöra ett ramverk för hur man ska förstå kvinnan, därmed både producerar och konstruerar moderskapet kvinnans betydelse.⁵⁰ Att vara kvinna är inget biologiskt utan snarare en konstruktion, hävdar Beauvoir. Därigenom riktar hon kritik både mot synen på kvinnan som maka och som moder. Även äktenskapet ställer Beauvoir sig kritisk till då hon ser det som en "patriarkal ideologi" vars enda syfte är att begränsa kvinnors möjligheter. "De båda könen behöver varandra, men detta behov har aldrig alstrat någon ömsesidighet; aldrig har kvinnorna utgjort den kast som tillsammans med den manliga kasten på jämlik fot upprättat avtal och kontrakt."⁵¹ Det finns flera avgörande händelser inom äktenskapet som påvisar kvinnans underordnade ställning gentemot mannen. Mannen *tar sig* en hustru. Kvinnan *tillhör* mannen och bryter upp med sitt förflutna för att anta mannens namn och flytta med honom där han erhåller arbete. Genom synen på äktenskapet tycker jag att det blir allt tydligare hur moderskapet är det yttersta

⁴⁹ Shepherd, *De Beauvoir and The Second sex: A marxist Interpretation*, s. 167

⁵⁰ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 585

⁵¹ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 490

beviset på kvinnans underordning. Det är mannens avkomma och fostret befinner i kvinnans kropp. Detta kan tolkas som att mannen utgjort det fysiska beviset på att hans transcendens är det givna, medan kvinnan ska vara en plats i skapandet av barnets transcendens och därmed kommer hon att stanna kvar i immanensen.

”Det är genom moderskapet kvinnan fullbordar sitt fysiologiska öde. Det är hennes naturliga kallelse eftersom hela kvinnans organism är inriktad mot artens fortbestånd. Men som vi tidigare påpekat är det mänskliga samhället aldrig utelämnat åt naturen.”⁵² Det är de patriarkala strukturerna som får kvinnan att tro att moderskap är naturligt. Beauvoir beskriver detta som ”Varje gång transcendensen återfaller i immanens degraderas existensen till ett ”i sig” och friheten till fakticitet.”⁵³ Det kan ses som ett förtryck när det kommer till alla relationer, utom relationen mellan man och kvinna, hävdar Beauvoir. Vilket i sin tur beror på att kvinnan frivilligt går in i immanensen då hon inträder i männens värld, där männen tvingar henne att acceptera att vara den *Andre*.⁵⁴ Beauvoir poängterar att för att kunna studera relationen mellan man och kvinna krävs ett undersökande av frihet, inte av lycka. Detta resonemang fascinerar mig då friheten i sig är något objektivt medan lycka är subjektivt. Även om kvinnan kan känna sig fri så anser jag inte att hon är fri i dess rätta bemärkelse, däremot kan hon känna sig lycklig inom ramarna för sin ofrihet. Därför kan en kvinna känna sig lycklig då hon gör sig till ett subjekt i den manliga världen. Att bli mor kan därmed ses som den högsta lyckan, men det är inte något som sker i frihet. Då kvinnan alltid rör sig i en manlig kontext anser jag denna distinktion viktig att ta hänsyn till i diskussionen om moderskapet. Men frågan är om Beauvoir själv kunde ställa sig utanför den manliga kontexten i sitt undersökande?

Feministfilosofen Fredrika Scarth fokuserar på just denna problematik i Beauvoirs syn på moderskapet i *The Other Within*. och ställer sig frågan: ”Is Beauvoir a masculine mother?”⁵⁵ Med denna fråga syftar hon till kritiken av Beauvoirs eget leverne, med flera olika partners och ett stort manligt intellektuellt umgänge. Detta menar hon har lett till att många dragit slutsatsen att Beauvoir ser på moderskapet med ”en manlig blick.” Scarth försvarar dock Beauvoir och skriver att hon argumenterar för att kvinnan inte enbart är ett biologiskt objekt. Detta eftersom hon samtidigt har den existentiella tankegången att vi är fria i varje situation. Genom att lägga vikt vid den distinktionen anser Scarth att det går att påvisa att kroppen i sig inte har något med moderskap att göra. Hon menar att det inte är kroppen som är ett hinder för

⁵² Beauvoir, *Det andra könet*, s. 579

⁵³ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 37

⁵⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 37

⁵⁵ Fredrika, Scarth, *The Other Within*, (Maryland: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2004) s. 17

kvinnan ”but was had been made of women’s biology, the meaning that it carries in a patriarchal society.”⁵⁶ Den patriarkala strukturen är det som medför att en kvinna ser moderskap som det naturligt givna. Scarths slutsats är att detta påtvingade moderskap istället handlar om att begränsa den kvinnliga friheten.⁵⁷ Varför gör inte Beauvoir någon skillnad på patriarkalt skapat moderskap och moderskap där ett möjliggörande för att bibehålla den kvinnliga transcendensen ges utrymme? Varken Scarth eller Beauvoir har några direkta svar på denna fråga, vilket trots allt är förståeligt då det inte går att ”lyfta ut” kvinnan från det redan givna samhället. Det kan helt enkelt vara så att det inte finns något annat moderskap än det som är skapat av det patriarkala samhället, men det är tankeväckande att moderskapets rötter sitter så hårt fast i den rådande samhällsstrukturen. Jag resonerar som så att det kan vara svårt att ställa sig utanför sin egen verklighet i analysen, eftersom det är komplicerat att lämna samhällsstrukturerna bakom sig där moderskapets utformande redan är givet.

För att upprätthålla moderskapets struktur är det, som jag tidigare nämnt, inte endast männen som gör det. Synen på moderskap ärvs och vidmakthålls av andra kvinnor, speciellt kvinnans egen moder. Detta är något Kelly Anne Beck diskuterar i *Beyond the Independent Woman, : A reading of Simone de Beauvoir When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*. Hennes tes är att moderskapet upprätthålls av den patriarkala modern som agerar utifrån ond tro.⁵⁸ Genom detta befästs den rådande synen på moderskap och de förväntningar som finns på döttrarnas framtid. Beck menar vidare att moderskapet i det patriarkala samhället innebär att konstant bli konfronterad av valmöjligheter. Antingen kan kvinnan anta ett frihetssträvande förhållningssätt eller följa de sociala, kulturella och politiska värderingarna, vilka i sig befäster det kvinnliga subjektet som moder.⁵⁹ ”Given that the mother is central to the formation and maintenance of the patriarchal structure,[...]women also have the opportunity to change patriarchal social structures,”⁶⁰. Beck gör en möjlig tolkning av Beauvoirs filosofi som något revolutionärt och möjliggörande till förändring. Hon ser relationen mellan kvinnor som grundläggande för hur moderskapets öde kommer att te sig och det målet kan kvinnorna tillsammans åstadkomma.⁶¹ Genom att framhålla kvinnornas relation till varandra som något positivt kan en möjlig öppning till en förändrad attityd finnas.

⁵⁶ Scarth, *The Other Within*, s. 138

⁵⁷ Scarth, *The Other Within*, s. 138

⁵⁸ Ond tro (*mauvaise foi*) är ett fenomen i den existentiellistiska filosofin vilket innebär att män och kvinnor inaktivt agerar genom att förneka sin medfödda frihet och ge efter för samhällets falska värden.

⁵⁹ Kelly Anne Beck, *Beyond the Independent Woman :A reading of Simone de Beauvoir When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*, (Avhandling, University of Queensland, 2018) s. 97

⁶⁰ Beck, *Beyond the Independent Woman*, s. 99

⁶¹ Beck, *Beyond the Independent Woman*, s. 99

Men det som inte får glömmas, vilket jag anser Beck delvis gör, är att kvinnor hela tiden befinner sig i världen tillsammans med män. Eftersom männens åsikter är styrande kan det bli mycket svårt för kvinnor att sinsemellan göra en förändring och inte hamna i immanensen. Detta har med att de flesta kvinnor har en nära relation till en man, att samtidigt leva med någon som man aktivt motarbetar ter sig mycket komplicerat och nästintill omöjligt för mig. Med det sagt funderar jag på om det går att se moderskapet som något positivt givet denna kontext?

Detta är något Tidd diskuterar och hon utläser att Beauvoir under tiden, allteftersom könsskillnaderna började minska, kunde se moderskapet som en positiv upplevelse. Men hon skiljer det inte i grunden från faderskapet, därav är kvinnan fortfarande satt i relation till mannen och kan ses i förhållande till hans önsningar. Beauvoir kunde sträcka sig till att medge faderskapet som något intressant i förhållande till moderskap. Distinktionen dem emellan, skriver Tidd, är dock att hon ser moderskapet som något kulturellt betingat, till skillnad från faderskapet, vilket endast är biologiskt givet.⁶² Jag menar att det krävs en gruppdynamik hos kvinnorna, precis som hos judarna eller de svarta på Haiti, att tillsammans se sina rättigheter och vara beredda att kämpa för dem. Men för att det ska kunna ske är det nödvändigt att ta steget ur den manliga världen och få förståelse för sin egen transcendens. Detta menar jag börjar med moderskapet. Både genom moderns uppfostran av dottern att se sin transcendens som naturligt given. Men också genom en vägran hos kvinnan att bli moder, att förneka mannen att föra vidare sina gener. På så vis kan kvinnan, i nära relation till mannen, hävda sin transcendens.

2.3 Gravitetens fysiska och psykiska komplexitet

”Hennes kropp skapade någonting, medgav hon, men *hon* gjorde inte det.”⁶³ Heti beskriver genom detta sin syn på kvinnans graviditet, som något passiviserande och opåverkbart. Denna tanke delas av Beauvoir som menar att graviditeten är ett tillstånd av passivitet, men att detta tillstånd trots allt kan upplevas på olika sätt. En kvinna som älskar mannen som gjort henne gravid anpassar sina känslor efter mannens. Om han ser fram emot barnet känner även hon en glädje inför graviditeten, emedan om mannen är besvärad känner hon irritation över sitt tillstånd.⁶⁴ Mannens känslor har större inverkan än kvinnans egna. Detta ser jag som

⁶² Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 70

⁶³ Heti, *Moderskap*, s. 135

⁶⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 591

ytterligare en pusselbit i den patriarkala uppbyggnaden kring man och kvinna. Kvinnans transcendens existerar inte och genom att bära på en unik transcendens under graviditeten blir hennes relation till barnet komplicerat. Därav finner hon det naturligt att förlita sig på mannens känslor, vilka blir bärande i hennes egen vilshenhet. Härav kan den tvetydighet som Beauvoir beskriver i sin etik ses som att det genom graviditeten ställs på sin spets. Jag uttrycker det som att den blivande modern kan *vilja* ha ett barn, men hon kan inte påverka det som sker i hennes kropp: således skapar hon inte barnet utan det skapas inuti henne vilket ger känsla av ofullkomlighet. Beauvoir beskriver de olika krämpor en kvinna kan gå igenom, men den graviditet som är den mest upphöjda bland männen är den så kallade ”mansgraviditeten”. ”Hon framstår som verkligen som den kvinnotyp som uthärdar sitt tillstånd därför att de inte låter sig uppslukas av det.”⁶⁵ Denna innebär att kvinnan inte beklagar sig över sitt tillstånd, sina våndor och sin förändrade kroppshydda. Istället fortsätter hon precis som vanligt och talar aldrig om för någon om hon skulle må dåligt. Trots detta upphöjande av manliga egenskaper, som för övrigt inte alls kan verifieras, så ses det manliga som det högsta även inom något så kvinnligt som graviditet.

Beauvoirs tankar om kvinnans komplicerade förhållande till transcendens och immanens under graviditeten beskriver hon som: ”Det som utmärker den gravida kvinnan är att just i det ögonblick när hennes kropp transcenderar uppfattas den som immanent [...]den upphör att existera för sin egen skull”⁶⁶ Denna tanke delas också av Adams, men hon menar att graviditeten inte behöver förbli ett passivt tillstånd. Graviditet för Beauvoir ses som ett riktande mot den kvinnliga immanensen, att kvinnan förs från hennes transcendens. Beauvoir menar att den processen tar sig fysiska uttryck, såsom graviditetsillamående, yrsel och andra graviditetsrelaterade krämpor ”forcing her to give up her independent projects in order to serve another’s needs.”⁶⁷ Graviditeten är därav en förberedelse på att ge upp sin egen individualitet, att förflytta sig mot immanens. Beauvoir anser att kvinnans motstridiga känslor under graviditeten endast beror på att hon får insikt om hennes existentiella situation. Adams menar istället att denna känsla beror på de fysiska förändringar kvinnan genomgår. Visserligen ger Adams Beauvoir rätt i att samhällets förtryck mot kvinnor skapar denna förflyttning.⁶⁸ Adams skriver att många anser att barnets välmående går före kvinnan och Beauvoir beskriver detta som: ”even the most generous mother will rightfully feel a conflict

⁶⁵ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 599

⁶⁶ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 592

⁶⁷ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 226

⁶⁸ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 228

between her child's needs and desires, and her own."⁶⁹ Denna konflikt anser jag viktig att ha i åtanke då mannens åsikt, som jag tidigare beskrivit, har stor inverkan på kvinnan. Således kommer den relationen att påverka barnet om den kommer att se sin mor som fri och oberoende av dem. Därav blir det nödvändigt för kvinnan att sätta sin egen frihet åt sidan till förmån för barnets. Adams menar att även om barnet är en egen individ med egen transcendens, är skillnaden mellan modern och barnet liten.⁷⁰ Kvinnans transcendens är något som hela tiden måste uppmärksammas under graviditeten då den strävar mot immanens. Men Adams anser att med ett annat fokus på graviditeten kan den istället vara en tillgång för den kvinnliga transcendensen och därigenom kan kvinnans självförverkligande möjliggöras även då hon blivit mor.⁷¹ Hur detta ska möjliggöras utifrån den kontext jag beskrivit ovan förblir oklart för mig. Då kvinnan är underställd mannen och utgår ifrån hans önsknings, finns det ingen klar anledning att uppmärksamma transcendensen under en graviditet. Varför ska kvinnan sträva *mot* det som hon ser som naturligt i en sådan känslig period i livet? Möjligen skulle kvinnan vara mån om att bibehålla sin transcendens om hon tagit avstånd från mannen som befruktade henne.

Scarth påvisar en möjlig utväg från detta i *The Other Within*. Hon menar att kvinnan har en *möjlighet*, till skillnad från djuren. Denna möjlighet under graviditeten beskriver hon sker genom att ta hänsyn till den mänskliga tvetydigheten. Den kan, som jag tidigare beskrivit, bara aktualiseras i varje given situation. Detta blir högst tydligt genom graviditeten, vilket Scarth tar fasta på i sin analys. *Bodies at risk* heter Scarths kapitel där hon i huvudsak gör en analys av graviditeten och dess innebörd för kvinnan som subjekt. Just riskbegreppet är viktigt för Scarth, då hon menar att graviditet och erotik är en form av risk, vilket är ett antagande om "the otherness within". Vi bör se våra kroppar som en risk för att möjliggöra en ömsesidig relation till oss själva. Detta i sin tur innebär att vi måste se vår egen skillnad. Graviditeten är därför det närmaste vi kan nå förståelsen för vår egen tvetydighet, menar Scarth. Jag funderar på om det genom att skapa en förståelse för den gravida kvinnans komplexitet kan öppna upp för nya insikter kring den rörelse som sker i transcendensen. Denna förståelse mellan subjektiviteter är inte enbart något mellan kvinna till kvinna eller mor till dotter. Det handlar också om männens subjektiviteter och dess relation till kvinnan. Jag funderar även på om kvinnan dels ska försvara sin transcendens, vilket Adams menar är möjligt, och samtidigt stanna kvar i transcendensen, som hela tiden strävar efter att överskrida

⁶⁹ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 245

⁷⁰ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 245

⁷¹ Adams, *The ethics of Ambivalence*, s. 246

det givna hur det ska möjliggöras? Svaret på den frågan menar jag är att männen som subjekt också ska bli medvetna om den konflikt som pågår inom den gravida kvinnan. Men hur ska både män och kvinnor kunna förstå detta möjligt omöjliga?

Tidd söker besvara detta genom att ta sin utgångspunkt i Beauvoirs 40-tal i sin studie om hur graviditeten påverkar kvinnans subjektivitet. På den tiden var graviditet något kvinnan hade ytterst lite att säga till om då det inte fanns preventivmedel i särskilt stor utsträckning och möjligheten till legal abort var väldigt liten. Men Tidd framhäver att det *inte* finns något som heter modersinstinkt, det är en patriarkal samhällelig konstruktion.⁷² ”She contends that motherhood is too important a task to entrust to a sector who are denied full autonomy, [...]”⁷³ För Tidd innebär detta att såväl män, barn och kvinnor blir drabbade av kvinnoförtrycket och att ingen är opåverkad. Denna distinktion speglar att det inte enbart handlar om ett manligt förtryck som påtvingar kvinnan graviditet. Eftersom det nu finns tillgång till både preventivmedel och fri abort, åtminstone om man ser ur västerländskt perspektiv, är det andra krafter som gör graviditeten till det högsta för kvinnan, åtminstone det alla kvinnor ska vilja gå igenom. Tidd anser att för ett avståndstagande ska kunna ske, måste synen på att moderskapet som det högsta för kvinnan raderas. För att göra det möjligt krävs att hon blir ekonomiskt oberoende och politiskt medveten i samhället.⁷⁴ Idag finns alla dessa reformer och ändå är kvinnans villkor redan innan graviditeten annorlunda än männens exempelvis vet jag flera exempel på kvinnor som har svårare att erhålla en anställning än en man om hon är i fertil ålder. Oavsett hur mycket nya reformer som införs, är det endast kvinnans kropp som kan bära ett barn. Genom detta oundvikliga faktum ställs kvinnans svårighet att bibehålla sin transcendens och följa dess rörelse på sin spets.

2.4 En dotters syn på moderskap

I synen på moderskap och yrkesliv har jag visat på svårigheterna för kvinnorna att inte acceptera att vara den *Andre*. I yrkeslivet har kvinnorna svårare att erhålla en anställning om de är i fertil ålder då det förväntas att hon kommer att bli gravid och vara hemma med barnet. Kvinnan blir då beroende av mannens inkomst, vilket gör det svårare för henne att följa transcendensens rörelse och undvika immanensen. Det handlar dock inte enbart om ekonomi, vilket har påvisats genom en rad olika reformer vilka inte lett till någon omvälvande förändring. Även om kvinnan blir jämställd ekonomiskt med mannen finns det samhällliga

⁷² Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 68

⁷³ Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 68

⁷⁴ Tidd, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony*, s. 69

faktorer som förväntar sig att kvinnan ska ta hand om hemmet och barnen, inte minst från kvinnorna själva. I avsnittet om maktstrukturer har jag visat att maktkampen är det centrala, eller snarare bristen på den mellan man och kvinna, vilket tydliggörs i Hegels herreslavdialektik. I förhållandet mellan moderskap och graviditet påvisas att det mannens känslor inför graviditeten är avgörande för kvinnans upplevelse av den. Även det komplicerade förhållandet mellan fostrets transcendens och den egna bristen skapar en komplicerad relation till den egna kroppen hos kvinnan. Härav kan den tvetydighet som Beauvoir beskriver i sin etik ses som att det genom graviditeten ställs på sin spets. Den relationen kommer att ha inverkan på barnet om den kommer att se sin mor som fri och oberoende av dem. För att bibehålla sin transcendens behöver kvinnan erövra de fördelar som mannen vill åt. De bestående skillnaderna i maktstrukturerna kan ske genom moderns uppfostran av dottern så att hon kommer att se sin transcendens som given.

För att fördjupa mig i dotterns relation till modern har jag använt mig av Beauvoirs självbeskrivande upplevelse i *Avled stilla* som ett komplement till *Det andra könet*. ”Jag tror inte att min mor någonsin var en lycklig liten flicka.”⁷⁵ Detta skriver Beauvoir i inledningen av boken, vilken som helhet ger en tillbakablick från hennes egen mors uppväxt och fram till Beauvoirs egen. Deras relation tedde sig, åtminstone för Beauvoir, som kärlekslös och utan tillgivenhet. Beauvoir upplever att moderns relation till sin egen mor går i arv och Beauvoir ser därmed att de möter samma öde. ”När hon var barn pressade man in hennes kropp, hennes hjärta, hennes själ under en sadel av principer och förbud. [...] Inom henne fanns alltjämt en kvinna av blod och eld, men vanställd, stympad och främmande för sitt eget jag.”⁷⁶ Beauvoirs mor var hårt hållen och uppfostrad till att vara en ”fin” flicka. Hon fick inte ha några andra intressen än familjelivet och Beauvoir själv fick samma fostran. Men till skillnad från sin mor började hon bejaka de intressen som brann inom henne. Detta fick dock till följd att modern blev mycket besviken och irriterad på henne. Under Beauvoirs uppväxt upplever hon att hennes syster favoriseras och att modern idogt ser till att Beauvoir ska hållas kort när hon kommit in i puberteten. Om man får tro Beauvoirs beskrivning av modern var hon långt ifrån en varm och kärleksfull kvinna. Hon var underställd fadern som konstant var otrogen men som modern ständigt försvarade och hennes frustration gick ut över barnen såväl som vännerna, men aldrig över fadern. ”Hon kunde inte tala om sina svårigheter med någon, inte ens med sig själv.”⁷⁷ Hela moderns vara handlade således om att hålla känslor på avstånd och

⁷⁵ Simone de Beauvoir, *Avled stilla*, övers. Lilly Vallquist, (Stockholm: Bonniers grafiska industrier AB, 1977) s. 34

⁷⁶ Beauvoir, *Avled stilla*, s. 47

⁷⁷ Beauvoir, *Avled stilla*, s. 45

att göra det förväntade. Men Beauvoir beskriver att det kom att ändra sig i samband med makens död. ”Hennes sorg hade varit djup och häftig. Men hon hade inte tillåtit sig att sjunka ner i det förflutna, utan begagnat sig av sin återvunna frihet för att bygga upp en tillvaro som passade hennes smak.”⁷⁸ Beauvoir såg därmed att modern levde upp då hon blev änka och till och med visade stolthet över sin dotters framgångar. Samtidigt skämdes hon inför sina väninnor då dotterns bedrifter inte överensstämde med de borgerliga värderingarna. Beauvoir upplevde därmed aldrig fullständig uppskattning eller fullkomlig kärlek av modern. Detta följde henne genom hela livet.⁷⁹

Genom att jämföra Beauvoirs egen upplevelse av moderskap och det hon beskriver sker mellan mor och dotter i *Det andra könet* ser jag likheter mellan en moders förväntan på dottern samt dotterns syn på sin moder. Det visas genom att handlingen är viktigare än själva essensen när det rör frågan om vad en kvinna är. Men detta, menar Beauvoir, komplicerar förhållandet mellan mor och dotter; ”För modern är dottern både en dubbelgångare och någon annan, modern älskar dottern över allt annat och är samtidigt fientlig mot henne, hon påtvingar barnet sitt eget öde.”⁸⁰ Modern känner därför en dubbelhet inför sin egen dotter. Hon hyser dels fientliga känslor mot henne samtidigt som hon ser till att dottern går samma öde till mötes som hon själv.⁸¹ Modern klär dottern i obekväma kläder, sätter upp frisyrier i hennes hår som inte tillåter annat än att hon har en bra och rak kroppshållning. Därutöver förbjuder modern henne att slåss och leka vilda lekar. Beauvoir beskriver vidare att detta sker utan större protester från flickan under de första åren då hon befinner sig i lekarnas och drömmarnas världar. Föräldrarna ger flickan en docka, vilken hon behandlar precis på samma sätt som henne moder är mot henne. Hon tar även efter modern i hennes hushållsarbete då moderns sysslor är mer tillgängliga än faderns.⁸² ”Ju mer barnet mognar desto mer befästs den manliga överlägsenheten.”⁸³ När flickan kommit till den insikten känner hon inte att identifikationen med modern längre är tillfredsställande. Hon börjar förstå att modern inte är den som härskar utan det är fadern som har det slutliga ordet. Beauvoir menar att moderskapet är lockande för flickan innan hon skapat sig en förståelse för de patriarkala förhållandena. Om hon skulle fått syn på dessa tidigare hade hon inte velat vara som sin moder.⁸⁴ ”Hennes dotter vill *inte* likna henne utan ägnar sig istället åt att dyrka kvinnor som undflytt den kvinnliga underkastelsen: skådespelerskor, författarinnor,

⁷⁸ Beauvoir, *Avled stilla*, s. 17

⁷⁹ Beauvoir, *Avled stilla*, s. 47

⁸⁰ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 337

⁸¹ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 338

⁸² Beauvoir, *Det andra könet*, s. 338ff

⁸³ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 343

⁸⁴ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 345

lärarinnor.”⁸⁵ Beauvoir menar att det är i hemmet som flickan först får syn på samhällets patriarkala uppbyggnad. Det är också där hon kommer att försöka undkomma den genom ett avståndstagande från sin moder. Benämningen ”pojkflicka” är något Beauvoir ser som barn som inte har rätt att vara pojke då flickorna har tråkigt. De får stillsamma uppgifter men vill vara ute och röra på sig. Flickorna vill få utlopp för sin energi men ägnar istället åt dagdrömmar. Hon går från den tidigare synen på sig själv som ett subjekt, som något absolut. Det är ett brutalt uppvaknande att upptäcka att ens givna essens är underlägsenhet.⁸⁶

Kelly Anne Beck lägger stor vikt vid relationen mellan modern och dottern i ”Beyond the Independent Woman: A reading of Simone de Beauvoir *When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*”. Hon menar att genom sin läsning av Beauvoirs syn på moderskap belyses de svårigheter dottern i hennes relation till den patriarkala modern möter. Dessa är synonyma med de svårigheter som det innebär att nå utanför samhällets konventioner om vad som är hennes öde. ”Winning approval from her mother ensures the continuation of her existence, so Beauvoir’s existence is contingent on how she goes about extracting that approval”⁸⁷. Här utgår Beck från dotterns syn på moderskapet. Antingen kan moderns agerande befästa den patriarkala synen på moderskapet eller möjliggöra en annan framtid för dottern. Att göra sin mor besviken är en rädsla som många döttrar känner, inte minst Beauvoir själv som till synes aldrig kom över det faktum att modern inte öppet visade sin stolthet över henne. Beauvoir ville att hennes mor skulle ge henne ”rätten att leva”.⁸⁸ Här finner jag det intressant att diskutera huruvida ond tro är relevant. Beck menar att detta visar tydligt hur ond tro hos modern komplicerar flickans syn på sitt eget jag. Men jag funderar om det var så att Beauvoirs mamma medvetet agerade utifrån ond tro eller om hon ägnade sig åt det moderskap som förväntades av henne. Jag anser att moderskap inte är en färdig konstruktion hos varje enskild individ och därav behöver inte moderns agerande i ond tro vara något uppsåtligt. Modern är trots allt en produkt av patriarkala sociala strukturer och kan därmed också ses som förtryckt. Därför går det att dra slutsatsen att relationen mellan mor och dotter blir begränsad genom de samhälleliga strukturerna. Beck menar att när kvinnor funderar kring graviditet blir konsekvensen att detta tänkande sker i en redan färdigutstakad terräng. ”She denies her own freedom to fulfil the patriarchal myth of the mother,”⁸⁹ Hon menar att dotterns valmöjlighet att bli mor är begränsad genom sin egen moder.

⁸⁵ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 352

⁸⁶ Beauvoir, *Det andra könet*, s. 354

⁸⁷ Kelly Anne Beck, *Beyond the Independent Woman: A reading of Simone de Beauvoir When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*, (Avhandling, University of Queensland, 2018) s. 74

⁸⁸ Beck, *Beyond the Independent Woman*, s. 74

⁸⁹ Beck, *Beyond the Independent Woman*, s. 76

Detta knyter an till min tidigare diskussion kring vikten att i uppfostran uppleva sin transcendens som given. Särskilt kritisk blir tonårstiden där dottern upplever sin egen individualitet och därmed börjar förstå samhällsstrukturerna. För att sätta sig upp mot normerna krävs att modern inte agerat utifrån det Beauvoir benämner som ond tro, utan att hon tagit steget utanför och uppfostrat dottern på liknande sätt som sonen. Tyvärr upplever jag det som att mycket ansvar ligger på just moderskapet, att faderskapet inte är något att räkna med i förändringen i och med dess ovilja att släppa ifrån sig sina privilegier. Jag vill dock understryka att Beauvoir trots allt visar i *Avled stilla* att trots att hon fick en traditionell uppfostran så kunde hon ta sig utanför det och befatta sig med det hon fann intressant, vilket inte helt överensstämmer med hennes beskrivning av dottern i *Det andra könet*. Å andra sidan fick hon betala ett högt pris genom att inte erhålla sin moders obegränsade kärlek. Istället kände hon sig åsidosatt till förmån för sin syster och hennes längtan efter moderns uppskattning förblev otillfredsställd. Hon var inte berättigad att följa transcendensens rörelse.

3. Slutdiskussion

Mitt syfte med uppsatsen var att belysa Beauvoirs syn på moderskap utifrån *Det andra könet*, där Beauvoir gör en fenomenologisk beskrivning av det, samt *Avled stilla*, i vilken Beauvoir gör en självbiografisk beskrivning av sin egen mor. Jag ville utreda på vilket sätt Beauvoir menar att moderskap placerar kvinnan i en underordnad ställning i förhållande till mannen samt om det finns möjlighet för kvinnan att stanna kvar i transcendensens rörelse även efter att hon blivit moder.

I min läsning av *Det andra könet* fann jag att moderskapet som institution kan påvisa kvinnans underordning mellan könen. Detta kan förklaras med hjälp av Beauvoirs tänkande kring transcendens, immanens och kroppslighet. Genom sitt fenomenologiska undersökningssätt anser jag att hon pekar ut de mest centrala delarna i den kvinnliga underordning som även sker här och nu. Jag tolkar det som att kvinnans uppfostran får henne att förstå att hon inte kan sikta på de manliga yrkena och få de manliga fördelarna. Men eftersom kvinnan inte har tillskrivits egenskaper såsom intellekt måste hon istället använda sig av sitt utseende för att erhålla några av dessa fördelar. I avsnittet om moderskap och konst lyfter jag fram Hetis påstående om omöjligheten att fortsätta det konstnärliga utövandet parallellt med moderskapet. Jag är beredd att hålla med då kvinnan inte har någon naturlig transcendens i den kontext hon befinner sig i. En kvinna som är framgångsrik i sitt yrkesliv beskrivs ofta som att hon innehar manliga drag, vilket tolkas som att hon besitter positiva

egenskaper. Samtidigt ser inte männen en sådan kvinna som lämplig moder då hon inte anses ha moderliga egenskaper. En kvinna i karriären i kombination med moderskap är därmed inte givet. Jag utläser inte i någon av tolkningarna av Beauvoir att majoriteten av kvinnorna ifrågasätter varför de indirekt uppmanas att inte fullfölja sina karriärsambitioner för att stanna hemma med barnet. Genom detta invaggas mannen i tron att han är jämställd med kvinnan och hon i sin tur gör sig till objekt för att kunna bibehålla mannens uppmärksamhet. Hennes definition som brist på vara blir här tydliggjort.

I avsnittet om moderskap och maktstrukturer ser jag maktkampen mellan man och kvinna som central, eller snarare dess bristande existens. I analysen framhäver jag vikten vid att det inte får glömmas, vilket jag anser Beck delvis gör, att kvinnor hela tiden befinner sig i världen tillsammans med män. Då männens åsikter är styrande kompliceras kvinnornas möjlighet till utträde ur immanensen. Eftersom de flesta kvinnor har en nära relation till en man kompliceras detta genom att samtidigt leva med någon som man aktivt motarbetar. Med det sagt, går det att se moderskapet som något positivt givet denna kontext? Beauvoir var ju inte emot moderskapet i sig, men strukturerna kring det. Genom att kvinnan blir medveten om den egna transcendensen ges möjligheten att ta steget ur den manliga världen, och skapandet av medvetande menar jag börjar med moderskapet. Både hur moderns uppfostran av dottern ter sig, men också en vägran hos kvinnan att bli moder genom att förneka mannen att föra vidare sina gener. På detta vis anser jag att kvinnan, även i nära relation till mannen, kan hävda sin transcendens. Detta är extra viktigt att göra under graviditeten då kvinnan sätter sin egen frihet åt sidan till förmån för barnets, samtidigt som hennes känslor inför sitt tillstånd är beroende av mannens.

Hur detta ska möjliggöras utifrån den kontext jag beskrivit ovan förblir dock oklart för mig. Då kvinnan är underställd mannen, och utgår ifrån hans önsknings, finns det ingen klar anledning att uppmärksamma kvinnans transcendens under graviditeten. Beauvoirs analys tydliggör dock problematiken, särskilt i hennes beskrivning av relationen till sin mor. Beauvoir såg sin egen mor kämpa med de förväntningar som fanns på henne som mor och kvinna, men samtidigt fick hon trycka undan det som verkligen var hon. Kanske är det därför hennes syn på graviditeten skiljer sig från exempelvis Adams, vilken ser graviditeten som möjliggörande. Det paradoxala i graviditeten kan bli sedd som det som ställer den mänskliga tvetydigheten på sin spets. Skulle det kunna öppna upp för möjligheter hos kvinnan som inte funnits där tidigare?

4. Litteraturförteckning

Adams Lachance, Sara, *The ethics of Ambivalence: Maternity, Intersubjectivity, and Ethics in Levinas, Merleau-Ponty and Beauvoir*, (Avhandling, University of Oregon, 2011)

Arrhenius, Sara, *En riktig kvinna*, (Stockholm: Bokförlaget Tranan, 1999)

Beck, Kelly Anne, *Beyond the Independent Woman: A reading of Simone de Beauvoir When Things of the Spirit Come First with The Second Sex*, (Avhandling, University of Queensland, 2018)

Beauvoir de, Simone, *Avled stilla*, övers. Lilly Vallquist, (Stockholm: Bonniers grafiska industrier AB, 1977)

Beauvoir de, Simone, *Det andra könet*, övers. Adam Inczèdy-Gombos & Åsa Moberg, (Stockholm: Nordstedts, 2002)

Beauvoir de, Simone, *För en tvetydighetens moral*, övers. Mats Rosengren (Uddevalla: Daidalos, 1992)

Björk, Nina, "Den fria kvinnan är ännu inte född", *Dagens Nyheter*, 2002-05-06

Bolin, Eva, "68-orna sviker sina döttrar", *Expressen*, 2005-11-15

Day, Jennifer, *Simone de Beauvoir's Transcendence and Immanence in the Twenty First century: The tension between career and motherhood*, (Avhandling, Simon Fraser University, British Columbia, 2014)

Filosofiska rummet, "Så skapas en moder", *Sveriges radio P1*, 2018-11-04.

Goldman, Anita, "Simone i det öde landet. Anita Goldman läser Det andra könet – trettio år efteråt", *Aftonbladet*, 2002-05-06

Gothlin, Eva, *Kön och existens: studier i Simone de Beauvoirs Le deuxième sexe*, (Avhandling, Göteborg: Göteborgs universitet, 1991)

Hegel, G.W.F, *Andens fenomenologi*, övers. Brian Manning Delaney och Sven-Olov Wallenstein, (Lettland: Livonia Print, 2019)

Heti, Sheila, *Moderskap*, övers. Klara Lindell, (Stockholm: Albert Bonniers Förlag, 2019)

Holm M, Ulla, *Modrande & praxis*, (Göteborg: Daidalos, 1993)

Holm M, Ulla, *Är moderskap djuriskt?* (Avhandling, Göteborgs Universitetsbibliotek, 2017)

Korte de, Karin, *En bild av moderskapet* (Avhandling, Göteborgs universitet, 2009)

Manga, Edda, "Den outtalbara avskyn mot moderskapet", *Feministiskt perspektiv*, 2011-07-08

Scarth, Fredrika, *The Other Within*, (Maryland: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2004)

Shepherd, Angela, *De Beauvoir and The Second Sex: A Marxist Interpretation* (Avhandling, University of Hull, 2015)

Skugge, Linda, "Att gråta med Beauvoir, *Hela Hälsingland*, 2014-09-27.

Tidd, Ursula, *Simone de Beauvoir. Gender and Testimony* (London & New York: Routledge, 2004)